

Tussen hoop en vrees

Ze wordt al jaren heen en weer geslingerd tussen hoop en vrees. Hoop op God en de vrees dat ze zichzelf bedriegt. Soms wordt Ingrid er moedeloos van. „Kom ik wel op de juiste manier en zál Hij me wel aannemen?”

Dit jaar heb ik belijdenis gedaan; dat vond ik een heel grote stap. Het is tegen God zeggen: Ik kom tot U en wil U volgen. Dan komt bij mij steevast de vraag op: hoe doe ik dat? In onze gezindte is er veel te doen over het komen tot Christus. Het is onvoorwaardelijk, maar het voelt toch als een enorme berg waar je overheen moet. Kom ik wel op de juiste manier en zál Hij me wel aannemen?

Op een gegeven moment ben ik maar belijdeniscatechisatie gaan volgen, want als je in jezelf wroet, blijven er redenen om het uit te stellen. Ik hoopte dat het doen van belijdenis me meer zekerheid zou geven. Dat blijkt helaas niet zo te zijn. Een paar vriendinnen van mij gaan wel aan het avondmaal. Ze wijzen me vaak op de ruimte die er is bij Christus. Dan denk ik: je moet toch eerst weten hoe zondig je bent, anders heb je geen arts nodig? Dat ik een zondaar ben en mijn schuld dagelijks vermeerder, belijd ik eerlijk. Maar

is dat voldoende, denk ik dan. Misschien komt dat door de prediking. Ik hoor elke zondag hoe ziek ik ben, maar weinig hoe ik beter kan worden. Soms wordt alleen in de toepassing nog even gezegd dat er bij Christus genoeg bloed is tot vergeving.

Veel mensen in de gereformeerde gezindte groeien op met de gedachte dat het wel prima is om onbekeerd te zijn. Dat merk ik ook in mijn werk onder bejaarde mensen uit reformatische kring. "We kunnen niet meer doen dan bidden en afwachten." Dat grijpt me aan. Tientallen jaren hebben ze onder het Woord van God gezeten en het heeft hen geen stap verder gebracht. Zou het ook bij mij zo gaan? Misschien speelt in mijn twijfel mee dat ik een gevoelsmens ben. Mijn gemoedstoestand bepaalt of ik mijn geestelijke vragen kan relativiseren of er moedeloos van word. Het verwart me ook dat zo veel mensen in onze kring worstelen met de toe-eigening van het heil. Maken we God daarmee niet verdacht en denken we niet te gering over de genade van de Heere Jezus? Onze dominee preekt veel over de weg waarin Gods ware volk tot bekering komt. Je kunt er bijna een soort afvinklijstje van maken.

HIS OATH, HIS COVENANT, HIS BLOOD

SUPPORT ME IN THE WHELMING FLOOD

WHEN ALL AROUND MY SOUL GIVES WAY

HE THEN IS ALL MY HOPE AND STAY

ON CHRIST THE SOLID ROCK I STAND

ALL OTHER GROUND IS SINKING SAND

ALL OTHER GROUND IS SINKING SAND

Staat overal een vinkje, dan ben je er, maar ik vraag me voortdurend af of ik dit of dat wel écht heb? De bekeringen in de Bijbel vind ik veel eenvoudiger. Neem de Moorman. Die zoekt naar God, Filippus legt hem het Evangelie uit, hij gelooft dat Jezus de Zaligmaker is, wordt gedoopt en vervolgt zijn weg met blijdschap. Bij ons wordt maar één weg gepreekt, die veel ingewikkelder is. Zouden bekeerde mensen uit het buitenland die herkennen?

Ik wil niet twifelen aan wat onze dominee zegt. Hij is door God als dienstknecht naar onze gemeente gestuurd. Wel lees ik ter aanvulling boeken die over dit onderwerp gaan, nu een boek van Octavius Winslow over de volheid van Christus, belicht vanuit het leven van Jozef als onderkoning. Elke bladzij is een aanmoediging om de Heere te zoeken en op Hem te vertrouwen. Die benadering is zó anders. Ik zit te wachten op een soort wonder, maar hét wonder is volgens Winslow al gebeurd in de komst van de Heere Jezus. Als ik daar moed uit put, begin ik weer te twifelen wanneer de dominee waarschuwt voor valse zekerheid. Alleen God

kan denk ik mijn probleem oplossen.

De momenten van zekerheid heb ik vooral als ik bid. Dat doe ik te weinig, omdat ik vaak moedeloos ben. Voor mij kan het toch niet. Bij mijn ouders zie ik dezelfde gelatenheid. In die sfeer groei je op. Op zondag gaan we naar de kerk, want daar kunnen we het Woord horen en daardoor kunnen we bekeerd worden. Het kán allemaal, maar het gebeurt niet en dat vindt iedereen normaal. Dan voel je volgens mij niet echt de noodzaak van verzoening met God.

Als ik er met vriendinnen over praat, heb ik altijd een beetje een dubbel gevoel. Omdat we het in gewone taal doen, niet met de termen die ik in de kerk hoor. Ik weet dat het niet om de termen gaat, maar ondertussen kun je er wel mee zitten. Graag had ik op belijdeniscatechisatie meer over dit onderwerp gesproken, maar daar ging het eigenlijk nooit over het persoonlijk geloof. We leerden er hoe het zit in de dogmatiek. Toch wil ik de dominee niet de schuld geven van mijn twijfels. Het hoofdprobleem zit in mijn eigen hart. Ik moet leren beter naar het onderwijs van de Heere Jezus Zelf te luisteren." >>>

WHEN HE SHALL COME WITH TRUMPET SOUND

OH MAY I THEN IN HIM BE FOUND

DRESSED IN HIS RIGHTEOUSNESS ALONE

FAULTLESS TO STAND BEFORE THE THRONE

ON CHRIST THE SOLID ROCK I STAND

ALL OTHER GROUND IS SINKING SAND

ALL OTHER GROUND IS SINKING SAND

Hymn Edward Mote

er ook waaien. Vaak wordt de verzekering van het gevoel pas voor de oefening van het geloof gehouden. Dat is naar mijn mening de belangrijkste reden waarom mensen die duidelijk blijk geven van een leven met de Heere, toch blijven worstelen met de vraag of de zaligheid wel voor hen is.”

VOLGORDE

Een kerngedeelte over geloof en zekerheid is voor ds. Breure het zegelied van Paulus aan het slot van Romeinen 8. „Dat lied betreft alle uitverkorenen van God; mensen met een sterk en mensen met een zwak geloof. Ook de geschiedenis van de Kananese vrouw is bijzonder instructief. Je ziet daarin het door Ebenezer Erskine gemaakte onderscheid tussen de zekerheid van het geloof en de zekerheid van het gevoel. Ze wordt schijnbaar door de Heere afgewezen, maar laat zich daardoor niet afschrikken en klemt zich vast aan Zijn eigen Woord. Dat is het fundament van haar zekerheid. Als de Heere haar vervolgens prijst vanwege haar geloof, ontvangt ze ook de zekerheid van het gevoel.”

De hervormd-gereformeerde predikant begrijpt dat voorgangers van de Nadere Reformatie in hun strijd tegen voze zekerheid en spanningsloos geloof nadruk gingen leggen op de merktekenen van het ware geloof. Zelf spreekt hij liever over vruchten. „De Westminster Catechismus typeert het geloof als „een zaligmakende genadegave van God, waardoor wij Christus zoals Hij ons wordt aangeboden aannemen en op hem alleen rusten ter zaligheid.” Eerst verzoening en vernieuwing zoeken buiten mijzelf in Jezus Christus. Dan komt er ook verdriet over de zonde, verlangen naar het gevoelen van Gods gunst en strijd tegen de zonde, maar altijd in die volgorde. Ik zal mensen nooit bemoedigen op grond

van bepaalde kenmerken terwijl ze nog niet de toevlucht tot Christus hebben genomen.”

AANSPORING

Ook als ze daartoe werden gebracht, pleit de predikant uit Waarder voor terughoudendheid in het bepreken van kenmerken om geloofszekerheid te werken of te versterken. Hij kan zich vinden in wat de hervormd-gereformeerde predikant H. Visser ooit zei: „Als het licht is heb ik die kentekenen niet nodig, als het donker is kan ik ze niet vinden.”

„Ik preek de vruchten van het geloof tot ontdekking van het schijn geloof en tot aansporing van de ware gelovigen. De vruchten moeten groter worden, daar hebben we naar te jagen, maar laten we de grond van de zekerheid niet verplaatsen naar iets in ons. Hooguit kun je de merktekenen zien als een vijfde poot onder de tafel. Hetzelfde geldt voor tijden waarin je op een bijzondere manier overspoeld mag worden door de verzekerende kracht van Gods Geest. Die zijn er ook in mijn eigen leven wel geweest. Daar ben ik dankbaar voor, maar die ervaringen zijn niet onmisbaar voor de zekerheid van het geloof en vormen al helemaal niet de grond ervan. Ze horen bij de zekerheid van het gevoel. Dat gevoel is heerlijk, maar de Bijbel leert dat het grootste geloof een geloof is dat aan God vasthoudt tegen alle uiterlijke omstandigheden en innerlijke aanvechting in. Ik heb het bij de behandeling van het Hooglied weleens zo gezegd: Een ware gelovige steunt op het Woord en verlangt naar het gevoel.”

VEELKLEURIGHEID

Het verschil in zekerheid tussen kinderen van God laat voor ds. Heemskerk ook iets zien van de veelkleurigheid binnen Gods huisgezin. „Net als in een gewoon gezin zijn geen twee kinderen gelijk. De een wor-

stelt met dit, de ander met dat. De een is aarzelend, de ander voortvarend. Sommigen zijn snel in tranen, anderen kunnen zelfs in moeilijke omstandigheden geen traan uit hun ogen krijgen. Daarom ben ik beducht voor schematiek in het geestelijk leven. Laten we de vrijmacht van God aanbidden en Zijn werk niet in onze opvattingen persen. Dan komt de oude oerzonde weer boven: als God willen zijn. Tegelijk mag de erkenning van Gods vrijmacht er niet toe leiden dat we onzekerheid gaan vergoelijken. De apostel Petrus roept de verkoren en geroepen heiligen ertoe op hun roeping en verkiezing vast te maken. Dat laat overigens zien dat de zekerheid ook in die tijd geen vanzelfsprekendheid was.” Maak de vruchten van het geloof en je gevoelens nooit tot grond van de zekerheid, benadrukt de emeritus predikant net als zijn collega uit Waarder. „Dan werp je het anker in eigen lading. Wij hebben vrijmoedigheid om in te gaan door het bloed van Jezus, zegt de schrijver van de brief aan de Hebreeënen, waarna hij oproept om toe te gaan met een waartchtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, onze harten gereinigt zijnde van het kwaad geweten en het lichaam gewassen zijnde met rein water.

Alleen het bloed van Jezus biedt toegang tot het heiligdom en schenkt vrijmoedigheid. Het steunen op dat bloed gaat gepaard met een breken met de zonde en de wereld, maar we raken de vrijmoedigheid kwijt als we de kenmerken tot de grond van de zekerheid maken. Dan raken we verstrikt in de vraag of we wel voldoende van dit en van dat hebben. Christus moet wassen, ik minder worden. Dat is ook de lijn in onze Heidelbergse Catechismus en ons avondmaalsformulier. Als Christus meer waarde in ons leven krijgt, zal ook de zekerheid toenemen.”

DS. C. HARINCK: "VEEL TWIJFEL IS HELAAS HET GEVOLG VAN UITSPRAKEN VAN PREDIKANTEN DIE MENSEN IN VERWARRING BRENGEN"

IN ZIJN HOGE OUDERDOM SCHREEF DS. C. HARINCK OPNIEUW EEN LIJVIG BOEK, OVER DE ZEKERHEID VAN DE ZALIGHEID. OM ZOEKERS NAAR ZEKERHEID DE WEG TE WIJZEN EN HEN EEN HART ONDER DE RIEM TE STEKEN.

Het is niet voor het eerst dat ds. C. Harinck over dit onderwerp publiceert. Zo verscheen in 2004 zijn studie over geloof en zekerheid. Twee jaar geleden besloot hij een nieuw werk aan de zekerheid van de zaligheid te wijden. Nu meer pastoraal getoonzet. „Hoewel ik al jaren geen eigen gemeente meer heb, word ik nog vaak benaderd door mensen. Veel vragen gaan over de toe-eigening van het heil. Wat is de zekerheid van het geloof en hoe verkrijgt je die? Veel twijfel is helaas het gevolg van uitspraken van predikanten die mensen in verwarring brengen.“ In zijn jongste boek, dat onlangs verscheen, sluit de 86-jarige emeritus predikant van de Gereformeerde Gemeenten aan bij paragraaf 10 van hoofdstuk 5 van de Dordtse Leerregels. Daarin wordt gezegd dat de zekerheid van het geloof voortkomt uit het vaste vertrouwen op de beloften van God, het innerlijke getuigenis van de Heilige Geest en het oefenen van een goed geweten en goede werken. Opvallend is voor ds. Harinck dat de vraag naar persoonlijke zekerheid in de Vroege Kerk niet leek te

spelen. „Je komt die in de brieven van Paulus en de werken van de kerkvaders in ieder geval niet tegen. Ze spreken wel over de strijd tegen de zonde en de wereld waarin ze staan, maar doen dat vanuit de diepe zekerheid door Christus verlost te zijn. Voor een deel is dat denk ik te verklaren uit de duidelijke ommekeer in het leven van de eerste christenen. Ze waren zo overweldigd door de liefde van God, betoond in Jezus' dood en opstanding, dat er geen plaats was voor twijfel. De tweede verklaring ligt in de prediking, die hun zekerheid bood. Lees de brieven van Paulus; hoe hij deze mensen aanspreekt en wat hij hen voorhoudt. Er is vandaag veel onzekere prediking. Een onzekere prediking van de wet –er lijkt toch nog wel wat hoop te zijn voor de ernstige en vrome mens– en een onzekere prediking van het Evangelie. De mensen wordt veel te weinig verkondigd dat het God ernst is als Hij hen roept. Zijn beloften zijn betrouwbaar.“

ABNORMAAL

Veel mensen die de emeritus predikant uit het Zeeuwse Kapelle benaderen, tobben met wat ze hebben gehoord van een godvrezende vader of oma. „Je moet het begin van je verandering weten, je moet een bijzondere openbaring van Christus kennen en meer van dat soort uitspraken. Die heb-

ben ook mij verward toen ik vanuit een onkerkelijk gezin tot geloof was gekomen. Na een diepe worsteling mocht ik geloven in Christus begrepen te zijn. Daarvoor wilde Hij Jesaja 53 gebruiken. Zijn liefde vervulde mijn hart, de winter was voorbij, de zangtijd genaakte. De prediking van ds. A. F. Honkoop, die veel voor me heeft betekend, bracht me toch weer aan het twijfelen. Honkoop preekte een rijke Christus, maar als het om de toepassing van het heil ging, eiste hij toch bepaalde ervaringen. Ik denk dat dit de bevrijdende kracht van het Evangelie in de weg staat.“

Veelzeggend is voor ds. Harinck de klassiek rooms-katholieke opvatting dat eerlijke twijfel beter is dan ijdele zekerheid. „Die hoor je vandaag van reformatische kansels. Natuurlijk moeten we beducht zijn voor ijdele zekerheid, maar eerlijke twijfel bestaat niet. Twijfel is zonde, en zonde mogen we niet in bescherming nemen. In Gods Woord is onzekerheid bij Gods kinderen niet normaal maar abnormaal.“

BIJBELS ONDERWIJS

Bijbels onderwijs is het belangrijkste middel tot verzekering, weet de bejaarde predikant uit onderverzekering. „Bij het schrijven van dit boek werd ik opnieuw diep geraakt, bemoedigd en verzekerd door het werk van John Owen over de Heilige Geest. Alles wat deze mensen schreven, was op de Bijbel gegrond.“

Een van de kernteksten over de vastheid van de zaligheid werd voor ds. Harinck Johannes 5:24. „Voorwaar, voorwaar zeg ik u: Die Mijn woord hoort en gelooft Hem die Mij gezonden heeft, die heeft het eeuwige leven en komt niet in de verdoemenis, maar is uit de dood overgegaan in het leven.“ „De eigen woorden van Jezus, zeker als Hij ze begint met "voorwaar, voorwaar", vormen een sterke grond van zekerheid. Het bijzondere getuigenis van de Heilige Geest en de merktekenen van het nieuwe leven zijn niet zonder betekenis, maar de sterkste verzekering komt voort uit het vertrouwen op Gods beloften. Wat is vaster? Gods kinderen moeten zich schamen als ze zo vaak in onzekerheid verkeren, terwijl God Zelf heeft gezegd: Ik zal je nooit begeven of verlaten.“

Meer dan eens werden Schriftwoorden met zo'n kracht in het hart van de Zeeuwse predikant afgedrukt dat hij een hemelse vreugde ervoer. „Daardoor getuigde de Heilige Geest met mijn geest dat ik een kind van God mag zijn. Dat zijn onvergetelijke

momenten. Toch vormen ze niet de grond van de zaligheid. Zijn we gekomen tot het omhelzen van Christus zoals Hij ons in het Evangelie wordt aangeboden, daar gaat het om. Wat me in aanvechtingen ook bijzonder troost, is Christus' voorbede. Daar mag ik me soms zó door gedragen weten.“

GEZEGENDE ZEKERHEID

In het verkrijgen van zekerheid uit de merktekenen van het geloof zit een spanning, erkent de emeritus predikant. „De Bijbel noemt ze om het zwakke geloof te versterken. Vooral in de brieven van de apostel Johannes kom je ze tegen. Denk ook aan de zaligsprekingen van Jezus. Bij het preken over de kenmerken moet je wel oppassen. We kunnen er onbedoeld de onzekerheid door aanwakkeren. Daar zijn ook mannen als Smytegelt niet geheel aan ontkomen, zo eerlijk moeten we zijn. Het eerste merkteken dat de Dordtse Leerregels noemen, is een waar geloof in Jezus Christus. Al te gemakkelijk wordt dat ergens achteraan geplaatst.“

Uit zijn eigen leven weet hij dat de Heere door de kenmerken van genade kan bemoedigen en verzekeren. „Dankzij de Heilige Geest kunnen we ze soms met een innerlijke blijdschap bij onszelf waarnemen, zoals de Dordtse Leerregels zeggen. Toch vormen ze vergeleken met Gods beloften een wankelende grond. In dit leven blijft er de onvolkomenheid. We dragen een verdorven bestaan mee met verdorven gedachten, die alles zomaar weer in de war kunnen schoppen. Dan blijft er slechts één houvast over: Gods eigen Woord.“

Mijn schoonvader had over zichzelf veel twijfel en strijd, maar van de Heere sprak hij nooit een kwaad woord. Daardoor heeft hij veel indruk op me gemaakt. Hij had een grote hoogachting voor God, Zijn dag, Zijn werk, Zijn dienaren. Opmerkelijk is dat deze mensen vaak ruim heengaan; dat zag ik ook bij mijn schoonvader. God is teer op Zijn eer. We moeten staan naar zekerheid, maar het is heel ongezond als we met die zekerheid iets worden. Zekerheid dient een christen vruchtbaarder te maken. "Blessed assurance", zei Wesley. De Bijbelse zekerheid maakt nederig. Ootmoed is het kenteken van genade, zei Augustinus, en zo is het." ●

N.A.V. "DE ZEKERHEID VAN DE ZALIGHEID",
DOOR DS. C. HARINCK; UITG. DEN HERTOEG,
HOUTEN; 264 BLZ., PRIJS € 19,90